

TIKUVCHILIK FANLARINI O'QITISHDA INTERFAOL USULLARNI QO'LLASH METODIKASINING AYRIM JIHLTLARI

Nosirova Dilafroz Akbarovna, Karimova Iroda Akramovna

Farg'ona shahar kasb-hunar maktabining tikuvchilik fanlari o'qituvchilari

Annotatsiya: Ushbu maqolada professional ta'lim muassasalarida Tikuvchi kasbini o'rgatish Bolalar kiyimini tikish texnologiyasi fanini o'qitishda interfaol metodlardan ya'ni grafikli organayzerlardan foydalanish metodikasi "Klaster", "Venna diagrammasi" va T-sxemasi yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Grafikli organayzerlar, "Klaster", "Venna diagrammasi", T-sxemasi..

Bugungi kunda pedagogika sohasida yangi ilmiy yo'nalish - pedagogik innovatsiya va ta'lim jarayonini yangilash g'oyalarining paydo bo'lishi natijasida o'qituvchining pedagogik faoliyatida ham yangi yo'nalish "o'qituvchining innovatsion faoliyati" tushunchasi paydo bo'ldi.

Innovatsion texnologiyalarning assosiy negizi - bu o'qituvchi va o'quvchining belgilangan maqsaddan kafolatlangan natijaga hamkorlikda erishishlari uchun oldindan ta'lim jarayonini loyihalashdir.

Tikuvchilik fanlarini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishda grafikli organayzerlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa o'quvchilarni darslarda faol ishtirok etishini, ta'lim mazmuniga oid o'rganilayotgan tushunchalarni, murakkablik darajalari turlicha bo'lgan mavzularni, fanlararo amalga oshirilayotgan aloqadorlik va o'zaro bog'liqlik o'rnatishni, tahlil qilish, solishtirish va taqqoslash, topshiriqli muammolarni aniqlash, ularni hal etish va berilgan amaliy topshiriqlarni rejalashtirish, tafakkur qilish va ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Grafikli organayzerlar (tashkil etuvchi) - fikriy jarayonlarni ko'rgazmali taqdim etish vositasi hisoblanadi.

Tikuvchilik darslarda grafikli organayzerlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega bo'lib, mavzuga oid ma'lumotlarni og'zaki ravishda o'zlashtirish ko'rsatkichi 10% bo'lgan sharoitda dars o'tish samarasiz bo'ladi. Darslar davomida o'quvchilarga o'quv materialni ko'rgazmali shaklda taqdim etish lozim. O'quv materialini ko'rgazmali taqdim etish orqali o'qitish samaradorligi natijaviyligiga erishish mumkin. Chunki, xalqimizda bir naql bor «Ming marta eshitgandan ko'ra, bir marta ko'rgan yaxshi».

Shunday ekan, yuqorida keltirilgan fikrlardan foydalanib, grafikli organayzerlardan “Bolalar kiyimintikish texnologiyasi” darslarida qo’llanilishini “Bolalar kiyimlariga gazlama tanlash” mavzusida ko’rib chiqamiz:

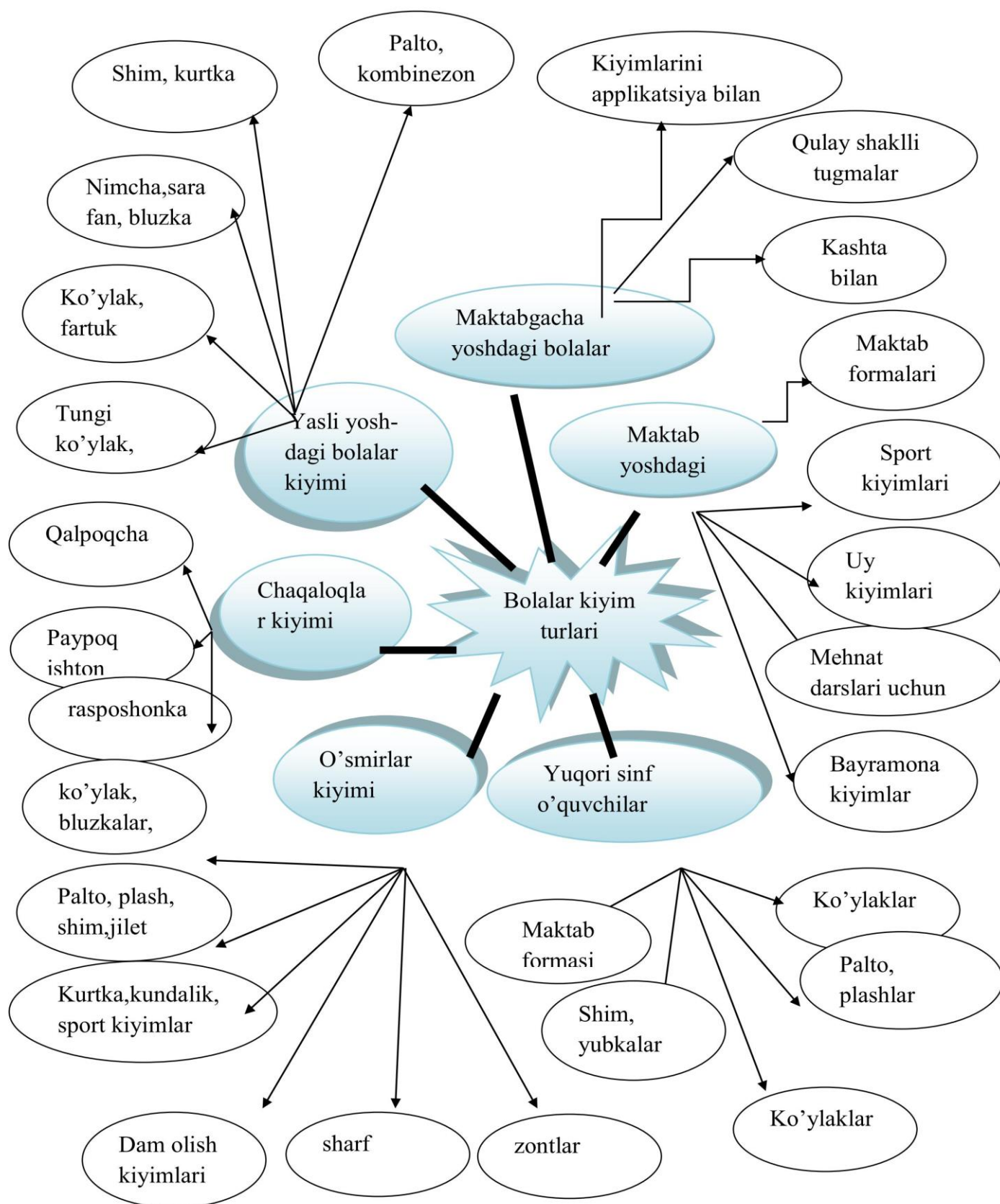
1. Bolalar kiyim turlarini klasterda tasvirlang.

Klaster - (tutam, bog’lam) - axborot xaritasini tuzish yo’li - barcha tuzilmaning mohiyatini markazlashtirish va aniqlash uchun qandaydir biror asosiy omil atrofida g’oyalarni yig’ish.

Bilimlarni faollashtirishni tezlashtiradi, fikrlash jarayoniga mavzu bo’yicha yangi o’zaro bog’lanishli tasavvurlarni erkin va ochiq jalb qilishga yordam beradi.

Klaster metodi - ta’lim oluvchini mantiqiy fikrlashga, umumiy fikr doirasini kengaytirishga, mustaqil ravishda adabiyotlardan foydalanishni o’rgatishga asoslangan. Fikrlashning tarmoqlanishi pedagogik strategiya bo’lib, u ta’lim oluvchilarning bir mavzuni chuqur o’rganishlariga yordam berib, ularni mavzuga taalluqli tushuncha yoki aniq fikrni erkin va aniq ravishda ma’lum ketma-ketlik bilan uzviy bog’langan holda tarmoqlanishlariga o’rgatadi. Mazkur interfaol metod bir mavzuni chuqur o’rganishdan avval ta’lim oluvchilarning fikrlash faoliyatini jadallashtirish hamda kengaytirish uchun xizmat qiladi. Shuningdek, o’tilgan mavzuni mustahkamlash, yaxshi o’zlashtirish, umumlashtirish hamda ta’lim oluvchilarning ushbu mavzu bo’yicha tasavvurlarini chizma shaklida ifodalashga undaydi.

«Klaster» metodi yordamida o’zlashtirilgan bilimlarni mustahkamlash quyidagicha amalga oshiriladi: ta’lim oluvchilar guruhlariga bo’linadilar va ularga belgilangan vaqt ichida mavzu bo’yicha qanday tushunchalarni o’zlashtirgan bo’lsalar, ularni qog’ozga yozish vazifasi topshiriladi. Vazifani bajarish jarayonida fikrlarning to’g’ri yoki noto’g’riligiga ahamiyat bermaslik, nimani o’ylagan bo’lsa, shuni yozib berish talab etiladi. Yozuvning texnik (orfografik, mantiqiy va h.k.) jihatlariga e’tibor berilmaydi. Fikrlar tugagandan keyin guruh a’zolari tushunchalarni mantiqiy jihatdan bir-birlariga bog’lab chiqadilar.

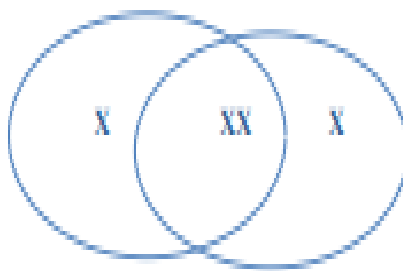

Venna diagrammasi - 2 va 3 jihatlarni hamda umumiy tomonlarini solishtirish, taqqoslash yoki qarama-qarshi qo'yish uchun faoliyatni tashkil etish jarayonida qo'llaniladi.

Venna diagrammasi - 2 va 3 jihatlarni hamda umumiy tomonlarini solishtirish, taqqoslash yoki qarama-qarshi qo'yish uchun faoliyatni tashkil etish jarayonida qo'llaniladi.

Diagrammani tuzish uch bosqichni o'z ichiga oladi. 1-bosqich: O'quvchilar ushbu diagrammani tuzish qoidalari bilan tanishtiriladi. 2-bosqich: Yakka, juftlikda yoki guruh ichida diagramma asosida taqqoslash faoliyati tashkil etiladi. 3-bosqich: Faoliyat natijalari tahlil qilinadi va baholanadi.

«Venn» diagrammasini tuzish uchun ikkita kesishuvchi aylana chiziladi (agar mavzuning ikki qismi solishtirilayotgan bo'lsa ikkita aylana, uchta qismi solishtirilayotgan bo'lsa uchta kesishuvchi aylana chiziladi).

Har bir aylanaga mavzuning alohida bir qismi haqidagi asosiy ma'lumotlar kiritiladi. Doiralarning kesishuvchi joyida, ikki yoki uch doiralardagi mavzular solishtiriladi va umumiy bo'lgan ma'lumotlar ro'yxati yoziladi.

Kichik guruhlar o'z diagrammalarini tuzib bo'lgach, yagona guruhga birlashib, diagrammalarni o'zaro taqqoslaydilar. Talabalar bir-birlarining diagrammalaridan qo'shimcha ma'lumotlar oladilar, barcha uchun umumiy bo'lgan grafik organayzerga hamma ma'lumotlarni kiritib fikrlarni to'ldiradilar.

«Venn» diagrammasining afzalliklari: grafik organayzer sifatida tizimli fikrlash, solishtirish, taqqoslash, tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Uning yordamida o'tilgan mavzu yana bir bor takrorlanib, o'zlashtirilgan bilimlar talabalar yodida saqlanib qoladi. Uning yana bir afzalligi sifatida kam vaqt talab qilinishini aytib o'tish mumkin. U kichik guruhlarini shakllantirish asosida aniq sxema bo'yicha amalga oshiriladi.

«Venn» diagrammasining kamchiligi: diagrammaning kamchiligi shundaki, belgilangan aylana ichiga katta sig'imdagi ma'lumotni joylashtirishda qiyinchilik yuzaga keladi. Agar har bir keltirilgan ma'lumotning tartib raqami ko'rsatilmasa, o'xshash jihatlarni aylanalarning kesishgan qismida to'liq yozish shart. Ajratilgan joyesa (aylanalarning kesishidan hosil bo'lgan qismi) barcha ma'lumotlarni sig'dirish imkonini bermaydi.

T –JADVALI

T- jadvali bitta kontseptsiya (ma'lumot)ning jihati o'zaro solishtirish yoki ularni (ha/yo'q, ha/qarshi) uchun. Tanqidiy mushohada rivojlantiradi.

T – jadval qoidalari tanishiladi. Yakka tartibda rasmiylashtiriladi. Ajratilgan vaqt oralig'ida tartibda (juftlikda) to'ldiradi, uning chap tomoniga sabablari yoziladi, o'ng tomoniga esa chap tomonda ifoda qarama – qarshi g'oyalari, omillar va shu kabilar. Jadvallar juftlikda (guruhda) taqqoslanishi to'ldirilishi. Barcha o'quv guruhi yagona T – tuzadi.

Trikotaj matodan kiyim tikishning o'ziga xos xususiyatlari

Trikotaj mahsulotlari chiroyli ko'rinishi, qulay, kiyganda shaklini yaxshi saqlashi, rangi va o'lchamini yo'qotmasligi, gigiyenik xususiyatlari yaxshi, shuningdek harakat jarayonida va ishqalanishga chidamli bo'lishi, katta kichik shaklni hosil bo'lishi.

Trikotaj matolarning cho'zilivhanligi va chetlarining buraluvchanligi sababli ularni bichish va tikish jarayonlari qiyin, trikotaj halqalari tikish ignalari bilan shikastlanib bir-biridan chiqishi mumki. Matolar yuvilganda va kimyoviy tozalanganda bo'ylanmasiga kirishadi.

Xulosa o'rnida aytmoqchimanki har qanday mashg'ulot turi asosiga o'quvchilarga ta'lim tarbiya berishni, ularning ma'naviy olamiga yangilik olib kirishni shu payitgacha hosil bo'lga bilim ko'nikma va malakalarni rivojlantirishni, o'quvchilarni kasbiy yo'lanishi bo'yicha fanning yangi qirralari egallashini maqsad qilib olishi kerak. Har qanday maqsadga erishish uchun esa o'qituvchi izlanish va dars turini to'g'ri tanlab olishi zarur. Dars jaroyonida innavasion texnologiyalarni qo'llash o'quvchilarni mustaqil fikirlashga, o'zgaralar fikirini humatlashga, ijodiy izlanishga undaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Lyudmila Vladimirovna Golish, Dilfuza Mirakbarovna Fayzullaeva. Pedagogik texnologiyalarni loyihalashtirish va rejalashtirish: O'quv– uslubiy qo'llanma.- T.: Iqtisodiyot, 2010N.N. Azizxujaeva. Pedagogik texnologiya va pedagogik maxorat. T. 2003y.
2. Mamedov K. va b. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. T. 2003y.
3. Jabborova M.SH. «Tikuvchilik texnologiyasi», T., O'zbekiston, 2004y.
4. Truxanova M.T., Spravochnik molodogo shveynika, Vysshaya shkola, 2005 y.
5. Truxanova M.T., Texnologiya jenskoj i detskoy legkoj odejdi, 2005y.
6. Abdullaeva M. «Bolalar kiyimini tikish texnologiyasi», «Voris Nashriyot» MCHJ. Toshkent 2006 y.
7. Q.M.Abdullayeva, N.S.Goipova. M.A.G'afurova, Tikuv buyumlarini loyihalash . modellashtirish va badiiy bezash, "Noshir" nashriyoti Toshkent 2016
8. X.H.Komilova, N.Q.Hamroyeva Kiyim loyihalash asoslari, "Ilm Ziyo" Toshkent-2005
9. Shoira Majidova Bolalar kiyimini tikish texnologiyasi, O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi "Fan" nashriyoti davlat korxonasi Toshkent-2021.

Internet manbalari:

<http://super-lady.ru>
<http://www.youtube.com>
<http://piknad.ru>
<http://bookz.ru>
<http://abc.vvsu.ru>
<http://www.liveinternet.ru>
<http://porrivan.ru>
<http://porrivan.ru>
<http://paradactyl.ru>
<http://paradactyl.ru>
<http://book-epub.ru>
<http://porrivan.ru>
<http://witkom.ucoz.ru>
<http://shveyalux.ru>
<http://www.prads.ru>
<http://www.liveinternet.ru>
<http://www.liveinternet.r>